

ДУ “Мінская абласная бібліятэка імя А.С. Пушкіна”

Адзел бібліятэчнаўства

Беларускія
пісьменнікі-юбіляры
2017 года

II паўгоддзе

Мінск 2017

ДУ “Мінская абласная бібліятэка імя А.С. Пушкіна”
Адзел бібліятэказнаўства

Беларускія
пісьменнікі-юбіляры
2017 года:

Бібліяграфічны паказальнік

II паўгоддзе

Мінск 2017

Змест

Ліпень.

Анатоль Астрэйка..... 4

Жнівень.

Янка Брыль..... 8

Верасень.

Алесь Адамовіч 13

Кастрычнік.

Іван Пташнікаў 17

Лістапад.

Цішка Гартны 22

Снежань.

Алена Васілевіч 24

Ліпень

Анатоль Астрэйка (1911–1978)

Анатоль (Акім Пятровіч) Астрэйка нарадзіўся 11 ліпеня 1911 года ў мястэчку Пясочнае Слуцкага павета Мінскай губерні (цяпер Капыльскі раён Мінскай вобласці). Скончыў двухгадовыя настаўніцкія курсы пры Мінскім педтэхнікуме (1930), вучыўся на літаратурным факультэце Мінскага педагагічнага інстытута (1932–1934).

Да Вялікай Айчыннай вайны працаваў у рэдакцыях раённых газет “Ленінскі прызыў” (Орша) і “Ленінскі шлях” (Горкі), у рэспубліканскіх часопісах “Калгаснік Беларусі” і “Напагатове” і ў газеце “Літаратура і мастацтва”, выкладаў беларускую мову і літаратуру на вячэрнім рабфаку пры Горацкай сельскагаспадарчай акадэміі.

Яшчэ ў студэнцкія гады ў газеце “Чырвоная змена” (1929) надрукаваны першы верш А. Астрэйкі “Гады заўжды напевам новым” пад псеўданімам Якім Зорны.

У 1940 г. выдаў першы збонік вершаў “Слава жыццю”. Рукапіс другога зборніка “Квецень” згарэў у час вайны ў Мінску. У 1943 г. друкарня слуцкай падпольнай газеты “Народны мсцівец” выпусціла зборнік А. Астрэйкі “Слуцкі пояс”.

У пасляваенныя гады выйшлі кнігі паэзіі А. Астрэйкі “Крамлёўскія зоры” (1945), “Добры дзень” (1948), “Зямля мая” (1952), “Песня дружбы” (1956), “Бацька мой Нёман” (1961), “Сэрца насцеж” (1965), “Цвіціце, верасы” (1975), а

таксама вершаваная казка “Ёлка” (1949) і паэма для дзяцей “Прыгоды дзеда Міхеда” (1956).

У 1942–1943 гадах па заданні Беларускага партызанскага руху Анатоля Астрэйку двойчы накіроўвалі на занятую фашыстамі тэрыторыю. Ён знаходзіўся на Случчыне ў партызанскай брыгадзе імя Чкалава. У тыя часы быў напісаны зборнік вершаў пра баявыя справы народных месціўцаў пад назвай «Слуцкі пояс». Для партызан вершы, байкі, прыпеўкі мелі вялікае значэнне. Варта параўнаць яго да стрэльбы. Кніжка «Слуцкі пояс» выйшла ў 1943 годзе ў партызанскай падпольнай друкарні, якая славілася выпускам партызанскай газеты «Народны месцівец».

Пасля вайны Анатоль Астрэйка ўзначальваў Гродзенскае аддзяленне Саюза пісьменнікаў, быў адказным сакратаром часопіса «Вожык». У мірныя гады ў яго выйшла каля дзясятка кніг паэзіі. У 1956 годзе была выдадзена паэма для дзяцей «Прыгоды дзеда Міхеда». У ёй аўтар працягваў тэматыку вайны, але ва ўласцівай яму гумарыстычнай форме. Сюжэты для прыгодаў дзеда Міхеда і яго ўнука Міхаські Анатоль Астрэйка браў з натуры. Ад часоў вайны ў аўтара захавалася шмат лістоў і запісаў цікавых выпадкаў, якія перадавалі яму з партызанскіх атрадаў.

Аўтар тэкстаў многіх папулярных песень (“Ой бацька мой, Нёман”, “Песня пра Заслонава”, “Шаўковыя травы” і інш.)

У цэнтры ўвагі паэзіі А. Астрэйкі – жыццё савецкага чалавека. Яго творам уласцівы задушэўнасць і спавядальная адкрытасць, цесная сувязь з фальклорам, напеўнасць. Перакладаў на беларускую мову творы рускіх, украінскіх, літоўскіх, малдаўскіх, узбекскіх пісьменнікаў.

Імя А. Астрэйкі прысвоена Капыльскай цэнтральнай раённай бібліятэцы, вуліцы ў Капылі.

Памёр 23 жніўня 1978 года ў Мінску.

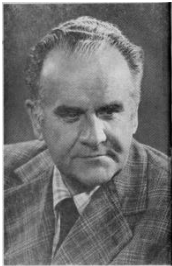
Творы:

1. Бацька мой Нёман : вершы і песні / Анатоль Астрэйка. – Мн.: Дзяржвыд БССР, 1961.– 360 с.
2. Вершы / Анатоль Астрэйка // Полымя. – 2006. – № 2. – С. 106-109.
3. Выбраныя творы: у 2 т. / Анатоль Астрэйка; уступ.арт. А.Бялевіча. – Мн.: Беларусь, 1970 Т. 1. – 1970. – 342 с.
4. Выбраныя творы: у 2 т. / Анатоль Астрэйка.– Мн.: Беларусь, 1970 Т. 2. – 1970. – 303 с.
5. Добры дзень: вершы / Анатоль Астрэйка. – Мн.: Дзяржвыд БССР, 1948.– 192 с.
6. Зямля мая: вершы / Анатоль Астрэйка. – Мн.: Дзяржвыд БССР, 1952.– 402 с.
7. Памяць дарог: вершы / Анатоль Астрэйка; аўт. уступ.арт. Р.Няхай. – Мн. : Маст. літ, 1980.– 111 с.
8. Песня дружбы: вершы / Анатоль Астрэйка. – Мн.: Дзяржвыд БССР, 1956.– 78 с.
9. Слуцкі пояс: вершы / Анатоль Астрэйка. – Мн.: Беларусь, 1964.– 63 с.
10. Сэрца насцеж: вершы / Анатоль Астрэйка. – Мн.: Беларусь, 1965.– 135 с.
11. Ураджай цяпла: новыя вершы / Анатоль Астрэйка; Маст. Ю.П.Герасіменка. – Мн.: Маст. літ., 1978.– 127 с.
12. Цвіціце, верасы!: лірыка / Анатоль Астрэйка. – Мн.: Маст. літ., 1975.– 175 с.

Аб жыцці і творчасці

1. Арочка, М. За трыццаць год: [аб творчасці А. Астрэйкі] / М. Арочка // *Полымя*. – 1961. – № 8. – С. 5-6.
2. Бельскі, А. Паэзія пачуццяў: [асоба і творчасць Анатоля Астрэйкі] / А. Бельскі // *Роднае слова*. – 2001. – № 8. – С. 5-12.
3. Гурыновіч, У. А песня будзе жыць: [памяці А. Астрэйкі] / У. Гурыновіч // *Рэспубліка*. – 1996. – 24 ліп. – С. 3-5.
4. Гурыновіч, У. Пясняр партызанскай мужнасці: [з успамінаў пра А. Астрэйку] / У. Гурыновіч // *ЛіМ*. – 1984. – 10 жн. – С. 14-15.
5. Ігнатчык, І. Яго ўзгадаваў Нёман / Іван Ігнатчык // *Слава працы*. – 2011. – 20 жн. – С. 8.
6. Камейша, К. Анатоць Астрэйка // *Полымя*. – 2005. – № 2. – С. 103-105.
7. Камейша, К. Верасовы ўзятак важкі / Казімір Камейша // *Полымя*. – 2011. – № 7. – С. 168—174.
8. Камейша, К. Верасовы ўзятак важкі / Казімір Камейша // *Полымя*. – 2011. – № 7. – С. 168—174.
9. Камейша, К. З думай пра новыя вёсны / К. Камейша // *Пачатковая школа*. – 2011. – № 6. – С. 26—27.
10. Кухараў, С. Праз буры і перуны: [слова пра Анатоля Астрэйку] / С. Кухараў // *Мінская праўда*. – 1996. – 12 верас. – С. 6.
11. Прыходзька, П. Няхай красуе слова: [паэзія Анатоля Астрэйкі] / П. Прыходзька // *Полымя*. – 1986. – № 7. – С. 203-207.

12. Прыходзька, П. Песня не сірацее / П. Прыходзька // На хвалях часу: кніга сардэчнай памяці / П. Прыходзька. – Мінск, 2005. – С. 72–83.
13. Саковіч, М. Памяць дарог / Маргарыта Саковіч // Слава працы. – 2011. — 19 ліст. — С. 8.
14. Усенка, Н. "Слуцкі пояс", прабіты куляй / Наталля Усенка // Літаратура і мастацтва. – 2011. – 16 верас. – С. 6.
15. Хорсун, С. Дарогамі памяці / Святлана Хорсун // Мінская праўда. – 2014. — 13 снеж. — С. 3.
16. Ярахновіч, Л.К. Літаратурная размінка. Займальны матэрыял для вучняў 5-8 класаў / Л.К.Ярахновіч // Беларускае мова і літаратура. – 2011. — № 11. — 25 — 29.

Жнівень

Янка Брыль
(1917-2006)

Янка (Іван Антонавіч) Брыль нарадзіўся 4 жніўня 1917 года ў горадзе Адэса ў сям’і рабочага-чыгуначніка. З 1914 да 1922 года сям’я жыла ў Адэсе по месцы бацькавай працы, потым пераехала ў в. Загор’е ў Заходняй Беларусі. Скончыўшы польскую сямігадовую школу ў мястэчку Турэц, Я. Брыль у 1931 годзе паступіў у Навагрудскую гімназію, але не змог там вучыцца з-за матэрыяльных абставін. Разам са старэйшымі братамі працаваў на гаспадарцы, займаўся самаадукацыяй. Шмат чытаў, захапляўся творчасцю Л. Талстога і А. Чэхава, разгарнуў асветніцкую і культурна-масавую работу ў роднай вёсцы, дзе стварыў драматычны

гурток, для якога перакладаў п'есы рускіх і польскіх аўтараў, удзельнічаў у спектаклях як выканаўца і пастаноўшчык. Усё гэта спрыяла росту яго аўтарытэту сярод моладзі. Я. Брыль пасябраваў з паэтамі А. Мілюцем і М. Васільком, пачаў супрацоўнічаць з віленскай беларускай прэсай, падтрымліваў ідэі антыфашысцкага Народнага фронту.

Са сваімі першымі вершамі выступіў у 1938 годзе ў часопісе “Шлях моладзі”. У сакавіку 1939 года, перад прызывам у польскую армію, даслаў у рэдакцыю гэтага часопіса зборнік аповяданняў (рукапіс загінуў у вайну), дзе з пазіцыяй маральна-этычнага вучэння Л. Талстога асвятляў праблемы жыцця заходнебеларускай моладзі.

Служыў у марской пяхоце польскай арміі. Удзельнічаў у абарончых баях супраць гітлераўскіх агрэсараў на паўвостраве Вэстэрплатэ. У верасні 1939 г. трапіў у нямецкі палон, восенню 1941 г. ўцёк з палону на радзіму. З кастрычніка 1942 г. – сувязны партызанскай брыгады імя Жукава Баранавіцкага злучэння, а затым да ліпеня 1944 г. – партызан-разведчык брыгады “Камсамолец” і рэдактар газеты падпольнай “Сцяг свабоды” і сатырычнага антыфашысцкага лістка “Партызанскае жыгала”..

З 1944 года жыў у Мінску, загадваў аддзелам учасопісе “Вожык”, быў рэдактарам Дзяржаўнага выдавецтва БССР, намеснікам рэдактара часопісаў “Маладосць”, “Полымя”. У 1966–1971 гг. – сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі.

Першы зборнік “Аповяданні” выдаў у 1946 годзе. Творы Я. Брыля змяшчаліся ў рэспубліканскім друку і выходзілі асобнымі выданнямі.

Узнагароджаны 2 ордэнамі Працоўнага Чырвонага Сцяга, ордэнамі Айчыннай вайны 2-й ступені, “Дружбы народаў”, “Знак пашаны”, Ганаровамі граматамі Вярхоўных Саветаў Украінскай і Латвійскай ССР, савецкімі іпольскімі медалямі.

Ідэйна-эстэтычную вяршыню прозы Я. Брыля складаюць творы народнага плана, у цэнтры якіх філасофія сучаснай гісторыі, пошукі духоўных каранёў і маральных устояў быцця.

У 1952 годзе аповесць Янкі Брыля “У Забалоцці днее” адзначана Дзяржаўнай прэміяй СССР, а ў 1963 годзе пісьменніку прысуджана Дзяржаўная прэмія БССР імя Якуба Коласа за твор “Працяг размовы”.

У 1981 годзе Янка Брыль удастоены высокага звання народны пісьменнік Беларусі.

Творы

1. Адзін дзень: апавяданні, аповесць, нарыс / Янка Брыль; уступ. арт. С.Андрэюка; маст. І.Давыдовіч. – Мн.: Нар.асвета, 1968. – 261 с. – (Школьная б-ка).
2. Ад сяўбы да жніва: апавяданні / Янка Брыль. – Мн. : Маст. літ., 1987. – 599 с.
3. Акраец хлеба: аповесць, апавяданні, лірыч. запісы / Янка Брыль. – Мн.: Маст. літ., 1977. – 223 с.
4. Аповесці і апавяданні / Янка Брыль. – Мінск : БелСЭ, 1991. – 383 с. – (Школьная б-ка).
5. Вітраж: апавяданні, мініяцюры, нарысы / Янка Брыль. – Мн.: Маст. літ., 1972. – 199 с.
6. В глухую полночь: рассказы / Янка Брыль; авториз. пер. с бел. А. Островского; ил. О.Шамро. – М. :

- Воениздат, 1969. – 481 с. – (Б-ка юного патриота. О Родине, подвигах, чести).
7. Витражи: миниатюры и лирич. записи / Янка Брыль; пер. с бел. Д.Ковалева. – Мн. : Маст.літ., 1974. – 270 с.
 8. Выбраныя апавяданні / Янка Брыль. – Мн. : Вучпедвыд БССР, 1959.– 294 с. – (Школьная б-ка).
 9. Вячэрняе: лірыч. запісы і мініяцюры / Янка Брыль. – Мінск: Маст.літ., 1994. – 352 с.
 10. Горсть солнечных лучей: лирич. записки / Янка Брыль; пер. с бел. Д.Ковалева. – М. : Сов.писатель, 1968. – 304 с.
 11. Гуртавое : апавяданні: для сярэд. і ст. шк. узросту / Янка Брыль. – Мн.: Нар.асвета, 1980. – 128 с., 1 л. партр. – (Школьная б-ка).
 12. Дзеля сапраўднай радасці : аповесць / Янка Брыль. - Мн. : Дзяржвыд БССР, 1952. – 372 с.
 13. Дзе скарб ваш : лірыч. проза / Янка Брыль. – Мінск : Маст. літ, 1997. – 336 с.
 14. Еще раз первый снег: избр. рассказы: авториз. пер. с бел. / Янка Брыль; предисл. В.Оскоцкого. – М. : Худож. лит., 1977. – 381 с.
 15. Жменя сонечных промняў: лірычныя нататкі / Янка Брыль. – Мн.: Беларусь, 1965. – 231 с.
 16. Жыў-быў вожык: апавяданні: для мал. шк. ўзросту / Янка Брыль. – Мн.: Нар.асвета, 1976.– 47 с.
 17. Заболотье светает: повесть и рассказы: авториз. пер. с бел. / Янка Брыль. – М.: Сов.писатель, 1952.– 262 с.
 18. Сняжок і Волечка: апавяданні: для дашк. узросту / Янка Брыль; маст. В.Бароўка. – Мн.: Юнацтва, 1983.– 32 с. – (Мая першая кніжка).

Аб жыцці і творчасці

1. Гальперович, Н. Я. На высокіх крыльях воспоминаний / Наум Гальперович // Нёман. – 2011. — № 7. — С. 186—193.
2. Данілішына, А. Янка Брыль. Жыццё і творчасць : урок беларускай літаратуры (10-ты клас) / Алена Данілішына // Роднае слова. – 2016. — № 2. — С. 50—52.
3. Ліпаева, Т. Янка Брыль. Апавяданне "Memento mori" : урок беларускай літаратуры (10-ты клас) / Таццяна Ліпаева // Роднае слова. – 2016. — № 2. — С. 48—49.
4. Лісты Янкі Брыля да Вісарыёна Гарбука // Польша. - 2014. — № 9. — С. 112—121.
5. Лебедзева, М. "Вячэрняе" Янкі Брыля як увасабленне спавядальнага жанру ў беларускай літаратуры мяжы XX—XXI стагоддзяў / Марына Лебедзева // Польша. – 2012. — № 11. — С. 124—128.
6. Маліноўскі, А. Кастрычнік / Алесь Маліноўскі // Польша. – 2015. — № 10.— С. 190—191.
7. Нікіфарава, М. Жыццёвае даследаванне: жыву дзеля сапраўднай радасці : біяграфія і творчы шлях Я. Брыля / М. Нікіфарава // Бібліятэка прапануе. – 2013. — №2. — С. 2—5.
8. Навумчык, М.І. Вывучэнне аповесці Янкі Брыля "Сірочы хлеб" // Беларуская мова і літаратура.—(У дапамогу педагогу).— 2010.— № 1.— С. 33-36.
9. Сухава, Г.А. Апавяданне Я.Брыля "Галя": формула чалавечага шчасця // Народная асвета. – 2009. –№ 8.— С. 32-35.

10. Якавенка, Н. Апаваданні Янкі Брыля і Івана Навуменкі ва ўсходнеславянскай моўнай прасторы: фенаменалагічны падыход / Наталля Якавенка // Роднае слова. – 2015. — № 9. — С. 17—22.

Верасень

Алесь Адамовіч
(1927-1994)

Алесь Адамовіч (Аляксандр Міхайлавіч) нарадзіўся 9 верасня 1927 года ў вёсцы Канюхі Капыльскага раёна.

Аўтар раманаў «Война под крышами» (1961), «Сыновья уходят в бой» (1964), экранізаваных накінастудыі «Беларусьфільм» (1968–1969), «Хатынскай аповесці» (1972, інсцэніравана ў 1978), аповесцяў «Асія» і «Последний отпуск» (1976). Адзін з аўтараў дакументальных кніг «Я з вогненнай вёскі...» (сааўтары – Я. Брыль, У. Калеснік, 1975) і «Блокадной книги» (разам з Д. Граніным, Масква, 1979). У 1981 годзе ў выдавецтве «Мастацкая літаратура» выйшла кніга «Каратели: Радость ножа, или Жизнеописание гипербореев». У 1986 часопіс «Новый мир» (Масква) нарукаваў аповесць «Последняя пастораль». У 1985 г. на кінастудыі «Масфільм» пастаўлены двухсерыйны мастацкі фільм «Иди и смотри» (сцэнарый А. Адамовіча і Э. Клімава, у аснову пакладзены «Хатынская аповесць» і «Каратели...»), які заняў першае месца на Сусветным кінафестывалі ў Маскве (1985), пазней трапіў у спіс фільмаў тэлевізійнага шоу «50

фільмаў, якія неабходна паглядзець, перш чым памерці». У 1987 г. выйшла кніга апавяданняў і эсэ «Моление о будущем». А. Адамовіч адным з першых падняў у літаратуры тэму Чарнобыльскай катастрофы.

Быў узнагароджаны ордэнамі Айчыннай вайны II ступені, Працоўнага Чырвонага Сцяга, «Знак Пашаны» і медалямі. Лаўрэат прэміі Міністэрства абароны СССР (1974) і Дзяржаўнай прэміі БССР імя Якуба Коласа (1976) — за «Хатынскую аповесць».

Творы

1. Асия; Последний отпуск: повести / А.М.Адамович. – Мінск.: Маст. літ., 1975. – 191 с.
2. Беларускі раман: станаўленне жанра / Алесь Адамовіч. – Мн. : выд-ва АН БССР, 1961. – 293 с.
3. Блакадная кніга / Алесь Адамовіч, Данііл Гранін; пер. з рус. М.Дубянецкі. – Мн.: Маст. літ., 1985. – 524 с.
4. Брамун скарбаў сваіх адчыняю...: даслед. жыцця і творчасці М.Гарэцкага / Алесь Адамовіч. – Мінск : Выд-ва БДУ, 1980. – 223 с.
5. Война под крышами: роман / А.Адамович. – Масква: Воениздат, 1961. – 287 с.
6. Здалёк і зблізку: бел.проза на літ. планеце / Алесь Адамовіч. – Мінск: Маст. літ., 1976. – 623 с.
7. Культура творчасці: літаратурна-крытычныя артыкулы / Алесь Адамовіч. – Мн.: Дзяржвыд БССР, 1959. – 236 с.
8. Літаратура, мы і час: артыкулы і выступленні / Алесь Адамовіч. – Мн.: Маст. літ., 1979. – 383 с.

9. Партизаны: дилогія / А.Адамовіч. – Мінск : Беларусь, 1963. – 598 с.
10. Сыновья уходят в бой : роман / А.Адамовіч. – М.: Воениздат, 1964. – 318 с.
11. Хатынская апавесць / Алесь Адамовіч; прадм. В.Каваленкі; іл.В.М.Бароўкі. – Мн. : Нар. асвета, 1976. – 206 с. – (Школьная б-ка).
12. Шлях да майстэрства : станаўленне мастацкага стылю К.Чорнага / Алесь Адамовіч ; рэд.: В.В.Барысенка. – Мінск : Выд-ва АН БССР, 1958. – 180 с.
13. Я з вогненнай вёскі... / Алесь Адамовіч, Янка Брыль, Уладзімір Калеснік ; іл. А.М.Кашкурэвіча ; фат. В. А. Краўцова. – Мн. : Маст. літ., 1975. – 448 с.

Аб жыцці і творчасці

1. Адамовіч, Г. "Когда пробыёт последний час природы...": [о творчестве Алеся Адамовича] / Г. Адамовіч // Нёман. – 2000. – № 5. – С. 260–271.
2. Адамовіч, А. Додумываць до конца: [автобіяграфія] / А. Адамовіч // Выбери жизнь /А. Адамовіч. – Мінск, 1986. – С. 348–373.
3. Афанасьев, И. Пространство человека: [А.С. Пушкин в творческой судьбе А. Адамовича] / И. Афанасьев // Нёман. – 1999. – № 8. – С.218–225.
4. Бельскі, А. Ён выканаў сваю чалавечую місію / Алесь Бельскі // Роднае слова. – 2011. — № 9. — 20—24.
5. Брыль, Я. Маладзеем у працы: [аб жыцці і творчасці А. Адамовіча] / Я. Брыль // Маладосць. – 1977. – № 9. – С. 153–163.

6. Бярозка, А. Ф. "Я ўжо быў там, я не баюся" : "Vixi" як выніковая кніга Алеся Адамовіча / Аляксандр Бярозка // Роднае слова. – 2015. — № 11. — С. 13—17.
7. Гарэцкі, Р. Абыякавасці не цярпеў: [некалькі згадак пра А. Адамовіча] / Р. Гарэцкі // ЛіМ. – 1997. – 7 лют. – С. 13, 15.
8. Зігуля, Н. “Бацька быў у захапленні ад Высоцкага...”: дачка Алеся Адамовіча Наталля сведчыць: яе бацьку і расійскага барда зблізіла тэма вайны / Нэлі Зігуля // Звезда. – 2017. – 27 студз. – С. 13.
9. Каваленка, В. Я ведаў яго зблізку: [развагі пра жыццё і творчасць А. Адамовіча] / В. Каваленка // Полымя. – 1997. – № 1. – С. 273–293.
10. Кавалёва, І. Душа Алеся Адамовіча / І. Кавалёва // ЛіМ. – 1996. – 24 мая. – С. 13.
11. Каваленка, В. Святло вялікіх мэт: [пра творчасць А. Адамовіча] / В. Каваленка // Жывое аблічча дзён / В. Каваленка. – Мінск, 1979. – С. 163–178.
12. Коваленко, В. Алесь Адамовіч: жыццё і творчасць // Нёман. – 1998. – №5. – С.218-254.
13. Коктыш, Е. Мгновения судьбы Алеся Адамовича / Е. Коктыш // Рэспубліка. – 1997. – 3 верас. – С. 5.
14. Кудравец, А. Дарогі Алеся Адамовіча / А. Кудравец // Нёман. – 2001. – № 7. – С. 99–105.
15. Кудравец, А. Партрэты: падарожжы Алеся Адамовіча / А. Кудравец // Полымя. – 2002. – № 1. – С. 44–59.
16. Лукашук, А. Алесь Адамовіч: "Неразборлівы шэпат смерці" // Дзеяслоў.–2005. – № 6. – С. 188-193.
17. Сапозков, Ю. М. Последняя пастораль / Ю. М. Сапозков // Меж духом и словом: критические статьи,

- диалогі,эссе / Сапожков, Ю.М. – Мінск, 2012. — С. 184—198.
18. Трэнас, В. “Літаратура запечанай крыві” / Віка Трэнас // Краязнаўчая газета. – 2015. – № 6. – С. 5.
19. Тычына, М. Жыццё як творчасць / Міхась Тычына // ЛіМ. – 2012. – 7 верас. – С. 1.
20. Тычына, М. “Пра маці можна апавядаць бясконца” / Міхась Тычына // Роднае слова. – 2007. – № 9. – С.5–7.
21. Ягорава, В. Арэлі Алеся Адамовіча / В. Ягорава // Голас Радзімы. – 2002. – 4 верас. – С.7.
22. Ягорава, В. Успамін пра Алеся Адамовіча / В. Ягорава // Голас Радзімы. – 1999. – 28 студз. – С. 1, 4.
23. Якавенка, Н. "Сарамлівасць формы" арыгінала і перакладаў "Хатынскай аповесці" Алеся Адамовіча / Наталля Якавенка // Роднае слова. – 2015. — № 11. — С. 18—21.

Кастрычнік

Іван Пташнікаў
(1932-2016)

Пташнікаў Іван Мікалаевіч нарадзіўся 7.10.1932 г. у вёсцы Задроздзе Плешчаніцкага (цяпер Лагойскага) раёна Мінскай вобласці ў сялянскай сям’і.

Да вайны скончыў 3 класы Задроздзенскай пачатковай школы. Пасля вайны – Крайскую сямігодку(1948), Плешчаніцкую беларускую сярэдняю школу (1951).

Працаваў у рэдакцыі плешчаніцкай раённай газеты «Ленінец», настаўнікам Лонваўскай пачатковай школы. У 1957 г. скончыў аддзяленне журналістыкі філалагічнага факультэта БДУ імя У. І. Леніна. Працаваў рэдактарам мастацкай літаратуры Белдзяржвыдавецтва (1957-1958), рэдактарам аддзела прозы часопіса «Маладосць» (1958-1962), з 1962 года па 1995 год – рэдактар аддзела прозы часопіса «Полымя».

Друкавацца пачаў з 1952 года. Першы яго пражанічны твор – апавесць «Чачык» (1957), першая кніга апавяданняў і аповесцяў «Зерне падае не на камень» (1959), а таксама раман «Чакай у далёкіх Грынях» (1960) вызначылі пачатак творчага шляху Івана Пташнікава – пражаніка, яго прыхільнасць да вясковай тэматыкі, веданне паўсядзённага побыту, звычайў, псіхалогіі вяскоўцаў, здольнасць аўтара грунтоўна і ўсебакова паказаць дыялектыку характараў, праўду рэальных абставін.

У апавяданнях «Алёшка», «Алені», «Бежанка», аповесці «Лонва» упершыню пачала выяўляцца асаблівая ўвага да ўнутранага стану чалавека. Тэма вайны займае ў творчасці пісьменніка асаблівае месца. Трагедыі спаленых разам з людзьмі вёсак, такіх як Дальва (апавесць «Тартак», 1968), гераічная барацьба партызан і жыхароў акупіраванай Беларусі супраць гітлераўскага нашэсця (апавесць «Найдорф», 1976), адлюстраваныя ў творах пісьменніка, сведчаць пра тое, што вайна ў І. Пташнікава свая, перажытая ў дзяцінстве. Яна пакінула ў душы пісьменніка балючы незагойны след.

Раманы «Мсціжы» (1972) і «Алімпіяда» (1984) – найбольш яркія творы беларускай «вясковай» прозы 1960-80-х

гадоў. У 1990-1992 гг. ў выдавецтве “Мастацкая літаратура” выйшаў Збор твораў І. Пташнікава ў 4-х тамах.

Многія творы пісьменніка перакладзены на замежныя мовы. Па аповесці «Тартак» на беларускім тэлебачанні ў 1974 г. пастаўлены аднайменны тэлефільм (сцэнарый аўтара), а ў 1989 г. па раману «Алімпіяда» – тэлеспектакль.

Іван Пташнікаў – лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Беларусі імя Я. Коласа (1978) за аповесць «Найдорф». Заслужаны работнік культуры Беларусі (1983).

Творы

1. Алімпіяда. Воблакі шасцідзсятых: раман / Іван Пташнікаў; аўт. паслясл. Г.Шупенька. – Мінск: Маст. літ., 1985.– 623 с.
2. Лонва: аповесць / Іван Пташнікаў. – Мінск : Юнацтва, 1982.– 190 с.
3. Найдорф: аповесць / Іван Пташнікаў; маст. А.Кашкурэвіч. – Мінск: Маст. літ., 1976.– 236 с.
4. Сцяпан Жыхар са Сцешыц: апавяданні / Іван Пташнікаў ; іл. Н.Шчаснай. – Мінск: Беларусь, 1966. – 200 с.
5. Тартак: аповесць / Іван Пташнікаў. – Мінск : Беларусь, 1968. – 294 с.
6. Тартак; Лонва: аповесці / Іван Пташнікаў. – Мн. : Беларусь, 1969. – 431 с., 1 л. партр. – (Б-ка беларускай прозы).
7. Чакай у далёкіх Грынях: раман / Іван Пташнікаў. – Мінск: Дзяржвыд БССР, 1962.– 340 с.

Аб жыцці і творчасці

1. 7 кастрычніка — 80 гадоў з дня нараджэння (1932) І. М. Пташнікава, пісьменніка / склад.: Г. В. Брага, Т. І. Лагош, Н. А. Шашэнька; рэд. К.Д. Варанько // Новыя кнігі : па старонках беларускага друку / Нацыянальная бібліятэка Беларусі. - 2012. — № 7. — С. 14—16 (Дадат.: Даты беларускага календара)
2. Андраюк, С. Біяграфія ў трагічным гістарычным кантэксце / Серафім Андраюк // Польша. — 2007. — № 10. — С. 142—154.
3. Андраюк, С.А. Чалавек на зямлі: нарыс творчасці І.Пташнікава / С.А.Андраюк. — Мінск: Маст. літ., 1988. — 254 с.
4. Андраюк, С. А. Прадыктавана жыццём, правярана часам / Серафім Андраюк // Польша. — 2012. — № 10. — С. 155—168.
5. Андраюк, С. Его судьба и время / Серафим Андраюк // Нёман. — 2009. — № 4. — С. 162—173.
6. Вішнеўскі, А. Сусвет, народжаны на зямлі: [творчасць Івана Пташнікава] / Алесь Вішнеўскі // Беларуская думка. — 2002. — № 10. — С. 15—21.
7. Дубоўка, М. Прастора і шырыня думкі / Мікола Дубоўка // ЛіМ. — 2008. — 2 мая. — С. 12.
8. Дудзінская, Д. Жывая стыхія творчасці / Д. Дудзінская // ЛіМ. — 2007. — № 41(кастр.). — С. 13.
9. Карпава, Л. Канцэпцыя асобы і часу ў ваеннай прозе Івана Пташнікава: на матэрыяле аповесцяў “Тартак” і “Найдорф” / Людміла Карпава // Роднае слова. — 2007. — № 10. — С. 4—6.

10. Кузьміч, М. Тры сонцы: [творчасць І. Пташнікава] / М. Кузьміч // ЛіМ. – 1996. – 10 студз. – С. 6–7.
11. Кухараў, С. Поўдзень таленту: [Іван Пташнікаў] / С. Кухараў // Сцішанае поле / С. Кухараў. – Мінск, 1986. – С. 285–289.
12. Мятліцкі, М. Бярозавік на Палессі: [творчасць Івана Пташнікава] / Мікола Мятліцкі // Беларусь. – 2002. – № 9. – С. 44–45.
13. Несцяровіч, В. Памяці земляка / Віктар Несцяровіч // Родны край. – 2015. – 20 жн. – С. 14.
14. Прохар, М. З глыбінь мастацкага слова: асаблівасці паэтыкі Івана Пташнікава / Маргарыта Прохар // Польша. – 2006. – № 1. – С. 223–230.
15. Прохар, М.П. Характэрныя рысы стылю Івана Пташнікава / М.П. Прохар // Веснік БДУ. Сер. 4. – 2004. – № 2. – С. 8–12.
16. Прохар, М. Экалогія прыроды і экалогія душы / Маргарыта Прохар // Польша. – 2007. – № 4. – С. 194–209.

Лістапад Цішка Гартны (1887-1937)

Цішка Гартны (сапр. Жылуновіч Зміцер Хведаравіч) нарадзіўся 4. 11. 1887 года ў Капылі. Акадэмік НАН Беларусі (1928). Скончыў 2-класнае вучылішча ў Капылі ў 1905 годзе. Удзельнік рэвалюцыі 1905-1907 гг. Працаваў рамеснікам-гарбаром, потым на заводзе ў Санкт-Пецярбургу. Пасля 1917 года сакратар Бел. нац. камісарыята, рэдактар газеты “Дзянніца”. З 1920 года – рэдактар газеты “Савецкая Беларусь”, ініцыятар стварэння літаратурнага аб’яднання і часопіса “Польмя”, узначальваў Дзяржаўнае выдавецтва БССР, Цэнтральны архіў Беларусі, працаваў у Наркомаце асветы БССР.

Літаратурную дзейнасць пачаў у 1908 г. на старонках газеты “Наша Ніва”. Аўтар зборнікаў паэзіі “Песні” (1913), “Песні працы і змагання” (1922), “Урачыстасць” (1925). Выступаў як празаік: кнігі апавяданняў “Трэскі на хвалях” (1924), “Гаспадар” (1930), “Гоман зарніц” (1932), аповесцей “На новым месцы” (1930) і інш.

Цішка Гартны – аўтар першага беларускага рамана “Сокі цаліны” (1914-1929), драм “Хвалі жыцця” (1918), “Сацыялістка” (1924), “Дзве сілы” (1927), зборнік літаратурна-крытычных артыкулаў “Узгоркі і нізіны” (1928). Асобныя вершы Ц. Гартнага пакладзены на музыку. Жыццю і творчасці Гартнага прысвечаны тэлефільм “Цішка Гартны” (1988, рэж. Ю.Цвяткоў), дакументальная аповесць “Без эпітафіі” Э. Ялугіна (1989). Яго імем названы вуліцы ў Мінску, Капылі.

Творы

1. Вершы / Цішка Гартны; уклад. і аўт. уступ. арт. С.Александровіч. – Мн.: Беларусь, 1967. –143 с. – (Б-ка беларускай паэзіі).
2. Выбраныя апавяданні / Цішка Гартны. – Мн. : Дзяржвыд БССР, 1962. – 276 с.
3. Завяўшая краса: апавяданні / Цішка Гартны. – Мінск : Маст. літ., 2001.– 221 с.
4. Насустрэч сонцу: выбр. апавяданні / Цішка Гартны; уклад. А.Клачко. – Мн. : Маст. літ., 1978. –365 с. – (Б-ка беларускай прозы).
5. Сокі цаліны: раман: у 4 квадрах / Цішка Гартны; уступ. артыкул А.Адамовіча.– Мн. : Дзяржвыд БССР, 1957 Т. 1.– 1957.– 480 с.
6. Сокі цаліны: раман: у 4 квадрах / Цішка Гартны.– Мн.: Дзяржвыд БССР, 1957 Т. 2.– 1958.– 522 с.

Аб жыцці і творчасці

1. Варанцова, Т. Ён быў сярод першых // Слава працы.– 2002. – 6 лістап.
2. Весялуха, М. Шыпы на валашках / Марына Весялуха // ЛіМ. – 2012. – 2 ліст. – С. 10.
3. Дасаева, Т. Пясняр працы і змагання: [літаратурны партрэт Цішкі Гартнага] / Т. Дасаева // Роднае слова. – 1997. – № 11. – С. 3–19.
4. Жыбуль, В. Цішка Гартны – шматаблічны і загадкавы // Роднае слова.– 2007.– № 11.– С. 91.
5. Каўрус, А. З творчай лабараторыі Цішкі Гартнага / Алесь Каўрус // Роднае слова. – 2007. – № 11. – С. 23–25.

6. Кароль, М. Памінанне слыннага імя // Рэспубліка.– 2000.– 17 мая
7. Клачко, А.М. Цішка Гартны : крытыка-біяграфічны нарыс / А.М.Клачко. - Мн. : БДУ, 1961.– 110 с.
8. Маліноўскі, А. Май / Алесь Маліноўскі // Полымя. – 2015. – № 5. – С. 189-191.
9. Нядзелка, Т. Культурны ракурс / Тацяна Нядзелка // Літаратура і мастацтва. – 2016. – 30 верас. – С. 16.
10. Палуян, Ч. У Капыль, да Гартнага / Чэслава Палуян // Літаратура і мастацтва. – 2012. – 28 снеж. – С. 9.
11. Соркіна, І. Наш славуты зямляк / Іна Соркіна // Слава працы. – 2012. – 11 крас. – С. 3.
12. Шаладонац, І. Гуманістычны пафас “малой прозы” Цішкі Гартнага / Ігар Шаладонац // Веды –2007. – 19 ліст. – С. 6.

Снежань
Васілевіч Алена
(нар. 1922)

Алена Васілевіч нарадзілася 22 снежня 1922 года ў засценкі Даманшчына (цяпер вёска Ліпнікі, Слуцкі раён, Мінская вобласць) ў сям’і ляснога аб’ездчыка. Засталася без бацькоў на восьмым годзе жыцця. Выхоўвалася ў сваякоў.

Скончыла літаратурны факультэт Рагачоўскага настаўніцкага інстытута ў 1941 годзе. У час Вялікай Айчыннай вайны працавала бібліятэкарам у шпіталі, пісарам стравой часці, начальнікам бібліятэкі. У 1946 г. скончыла

філалагічны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Працавала літкансультантам у Курскім абласным выдавецтве (1946–1950). З 1950 г. – загадчык аддзела культуры часопіса «Работніца і сялянка», а ў 1972–1980 гг. – загадчык рэдакцыі літаратуры для юнацтва выдавецтва «Мастацкая літаратура», у 1981–1983 гг. – загадчык рэдакцыі літаратуры для юнацтва выдавецтва «Юнацтва».

Першы мастацкі твор (аповесць «У прасторах жыцця») надрукавала ў 1947 г. (часопіс «Беларусь»). Выйшлі кніжкі апавяданняў «Блізкія знаёмыя» (1954), «Заўтра ў школу» (1956), «Сябры» (1958), «Апавяданні» (1959), «Падслухала сэрца» (1960), «Калінавая рукавічка» (1963), «Я з вамі» (1964), «Пісар страявой часці» (1969), «Адно імгненне» (1975), «Шурка Рэмзікаў» (1985), зборнік апавяданняў і аповесцей «Мыс Добрай Надзеі» (1977), аповесць «Шляхі-дарогі» (1950), цыкл аповесцей «Расці, Ганька» (1966), «Доля цябе знойдзе» (1968), «Новы свет» (1970), «Пачакай, затрымайся...» (1970), якія склалі тэатралогію «Пачакай, затрымайся...» (1972). Аўтар кніг «Люблю, хвалюся, живу» (нататкі, эсэ, 1986), «Элегія» (апавяданні, эцюды, эсэ, 1988). Выдадзены Выбраныя творы ў 3 тамах (1982—1983).

Узнагароджана ордэнам «Знак Пашаны» і медалямі.

Заслужаны работнік культуры Беларускай ССР (1977).

Лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР (1976) за тэатралогію «Пачакай, затрымайся...».

Творы

1. Над горадам прашумеў лівень // Маладосць.– 2010.– № 5.– С. 38-45.
2. Трэцяя палата // Маладосць.– 2010. –№ 5.– С. 32-38.

3. Адно імгненне :выбр. апавяданні / Алена Васілевіч. – Мн. : Маст. літ., 1974.– 414 с. – (Б-ка беларускай прозы).
4. Блізкія знаёмыя: апавяданні / Алена Васілевіч. – Мн. : Дзяржвыд БССР, 1954.– 253 с.
5. Доля знойдзе цябе :аповесць: для сярэд. і ст. узросту / Алена Васілевіч; іл. Ю.Пучынскага. – Мн. : Беларусь, 1968. –127 с.
6. Люблю, хвалюся - жыву... : нататкі. Эсэ. Роздум / Алена Васілевіч. – Мн.: Маст. літ., 1986.– 271 с.
7. Мыс Добрай Надзеі: апавяданні, аповесць, нарысы / Алена Васілевіч. – Мн.: Маст. літ., 1977.– 351 с.
8. Новы свет: аповесць: для сярэд. і ст. узросту / Алена Васілевіч; іл. Ю.Пучынскага. – Мн.: Беларусь, 1970.– 136 с.
9. Пісар страявой часці: апавяданні / Алена Васілевіч; іл. Ю.Кухарава. – Мн.: Беларусь, 1969.– 200 с.
10. Падслухала сэрца / Алена Васілевіч. – Мн. : Дзяржвыд БССР, 1960.– 179 с.
11. Пачакай, затрымайся...: аповесці: для сярэд. і ст. шк. узросту / Алена Васілевіч. – Мінск : Юнацтва, 1994.– 526 с
12. Першая жонка нябожчыка: апавяданні, эцюды, думкі ўголас / Алена Васілевіч. – Мн.: Маст. літ., 2002.– 253с.
13. Расці, Ганька: падарожжа ў адну Чароўную Краіну: Аповесць: для малодш. узросту / Алена Васілевіч; іл. В.Шаранговіча. – Мн. : Беларусь, 1966.– 160 с.
14. Шляхі-дарогі: аповесць / Алена Васілевіч. – Мн. : Дзяржвыд БССР, 1950.– 386 с.

15. Шурка Рэмзікаў: апавяданні: для мал.шк. узросту / Алена Васілевіч; Маст. С.Волкаў. – Мн. : Юнацтва, 1985. –144 с.
16. Элегія: апавяданні, эцюды, эсе / Алена Васілевіч. – Мн. : Маст. літ., 1988. –255 с.
17. Я з вамі: апавяданні і нарысы / Алена Васілевіч. – Мн.: Беларусь, 1964.– 207 с.

Аб жыцці і творчасці

1. 22 снежня — 90 гадоў з дня нараджэння А. С. Васілевіч (1922), пісьменніцы / склад.: Г. В. Брага і інш. ; рэд. К. Д. Варанько // Новыя кнігі: па старонках беларускага друку / Нацыянальная бібліятэка Беларусі. – 2012. – № 10. – С. 17-20 (Дадат.: Даты беларускага календара)
2. Васілевіч, А. Новыя старонкі // Нёман.– 1998.– № 7.– С.88–108.
3. Дасаева, Т. Не юбілейная гаворка: [пра творчасць А. Васілевіч] / Т. Дасаева // Польшча. – 1995. – № 10. – С. 215–230.
4. Канавалава, М.М. Каго можна назваць сапраўдным сябрам? // Беларуская мова і літаратура.– 2009.– № 12.– С. 22-25.– (У дапамогу педагогу).
5. Коўтун, В. Нягасная тэма таленту: [Алена Васілевіч] / В. Коўтун // Польшча. – 1998. – № 1. – С. 250–253.
6. Марціновіч, А. З рагачоўскага рога — усяго многа / Алесь Марціновіч // Польшча. – 2016. – № 8. – С. 171-190.

7. Навумчык, М. І. Апаবাদанне "Сябры" Алены Васілевіч : тэставы кантроль па літаратуры (6-ы клас) / Мікалай Навумчык // Роднае слова. – 2014. – № 11. – С. 59-60.
8. Русаковіч, С. Па слядах герояў Алены Васілевіч / Святлана Русаковіч // ЛіМ. – 2011. – 18 лістап. – С. 12.
9. Субаткоўская, Л. Жыццё, напоўненае творчасцю // Слуцкі край.–1997.– 24 снеж.
10. Сямёнава, А. “Схіляюся над белаю старонкай...”: [творчасць А. Васілевіч] / А. Сямёнава // Крыніца. – 1996. – № 10. – С. 3–13.
11. Тычына, М. Дзе ты, краіна ідылія?: сцэжкамi герояў Алены Васілевіч / М. Тычына // ЛіМ. – 1992. – 12 чэрв. – С. 6.
12. Шкраба, Р. Літаратура і мова: [аб творчасці А. Васілевіч] / Р. Шкраба. – Мінск, 1969. – С. 304–316.
13. Яфімава, М. З-пад Коласава крыла: [творчы шлях Алены Васілевіч] / Маргарыта Яфімава // Польшча. – 2002. – №11–12. – С. 301–314.

**Беларускія пісьменнікі – юбіляры 2017 года:
бібліяграфічны паказальнік (I паўгоддзе)**

Складальнікі: Мельнічак А.А.

Рэдактар: Законнікава Л.Р.

Адказны за выпуск: Лыка М.У.

Падпісана да друку 13.07.2017 г.

Тыраж 3 экз. Заказ № 9

220005 г. Мінск, вул. Гікалы, 4
ДУ “Мінская абласная бібліятэка імя А.С.Пушкіна”